

Het Huis Tetar van Elven in Delft



DOOR S. LUGTEN—REYS.

De studeerkamer

IK HOUD ZOO VAN DELFT. DELFT MET ZIJN belommerde grachten, zijn gebogen bruggen met de ranke witte leuningën, Delft met de Oude Kerk, de Nieuwe Kerk, het Huis Lambert van Meerten.

Een heel oud vrouwtje, dat ik ook altijd even bezoek als ik weer naar Lambert van Meerten trek, zei eens tegen me: „Waarom ga je altijd naar Lambert van Meerten? Waarom ook niet eens naar Tetar van Elven. Je zult het zeker mooi vinden”.

Ik herhaalde verbaasd: „Tetar van Elven — nooit van gehoord.”

„Het is ook nog niet zoo héél lang te bezichtigen.” Mijn oude vriendin wees op de klok: „Het is tot vier uur open — het staat op de Koornmarkt.”*)

Ik nam haastig afscheid, want ik wilde onmiddellijk gaan. Toen ik eenmaal voor het groote, patricische huis stond had ik nog een kwartier — net tijd genoeg om te zien, of het de moeite waard was. Het was een der donkerste dagen vóór Kerstmis. Ik werd opengedaan en even rondgeleid door een conciërge die alles van het huis wist: elk stuk meubilair, elk schilderij ervan van zijn vroegste jeugd kende, en van alles vertelde, zooals een man ervan vertellen kan, die zijn ziel aan de dingen heeft gegeven, omdat hij in de dingen een ziel ontdekt heeft. En ik zag, dat ik hier terug moest komen, lang. En toen de zware deur weer achter me dicht was gevallen en ik in den kouden mist van den somberën Decemberdag stond, wist ik, dat ik weer een nieuw pelgrimsoord had gevonden; dat mijn droomentuin weer een nieuwen hoek erbij had.

Het was goed, te hebben vertoefd in de groote gezellige vertrekken, die alle vertellen van een tijd, toen het leven nog niet zoo gejaagd was. Het zou goed zijn, de vertrekken zóó te leeren kennen, dat ik er met mijn gedachten kon toeven, als ik behoefte had aan een wijkplaats. De zware deur was dichtgevallen. Voor 't oogenblik was ik uitgebannen in mist en kou.

*) Het Huis ligt aan de Koornmarkt 67, Delft. Dagelijks is het geopend van 11—4; 's Zondags van 1—3.

Het was een stralende, fonkelende Meidag, toen ik mijn schreden weer richtte naar het Huis Tetar van Elven. Ditmaal had ik mijn bezoek aangekondigd en een der curatoren van de Stichting Tetar van Elven had mij verrast met een schriftelijk mee te deelen, dat hij me graag 't een en ander van de Stichting zou vertellen en me zelf zou rondleiden.

We traden de groote suite in, die koel was in de reeds broeierige warmte buiten. Een heerlijke groen doorschienen schemering verkwikte de oogen na het genietend staren op de lichte lindenkronen in vollen zonneglans. En we zetten ons neder aan de zware ronde tafel, ieder in een makkelijken armstoel.

Thuis ineens. In een thuis, dat wacht. Dat ieder, die er binnen wil treden, even de illusie geeft van „thuis” te zijn. Een illusie, waarbij je bekomt. Zeker — zeker — een illusie. Straks word ik weer uitgedreven en sta op de Koornmarkt en de drukte der voorjaarsbloemenmarkt zal me alweer toegonzen. Maar nu ben ik even „thuis”. En verpoos in de sfeer van tijden, die nog niet joegen en sleurden als deze.

Ik keek de suite door, naar de gezellige achterkamer, die zijlicht had en niet op een tuin uitkomt. Wat ook weer eens een aantrekkelijkheid is. En ik verbeeldde me even, hier de huisvrouw te zijn. De middag is nog lang — en voor mij. Het spel kan nog duren.

Dit vind ik vóór alles de bekoring van Het Huis Tetar van Elven: dat het een *thuis* is, een „Home”, een „Heim”, uit stillere jaren. Dat 't ons even er laat wonen, ons er doet *bekomen*, ons gejaagd hart even een stil uur schenkt, onze gejaagde geest even vasthoudt.

De curator vertelde me omtrent Paul Tetar van Elven, den stichter van dit museum, dat thans een zelfstandige stichting is, en omtrent het Huis:

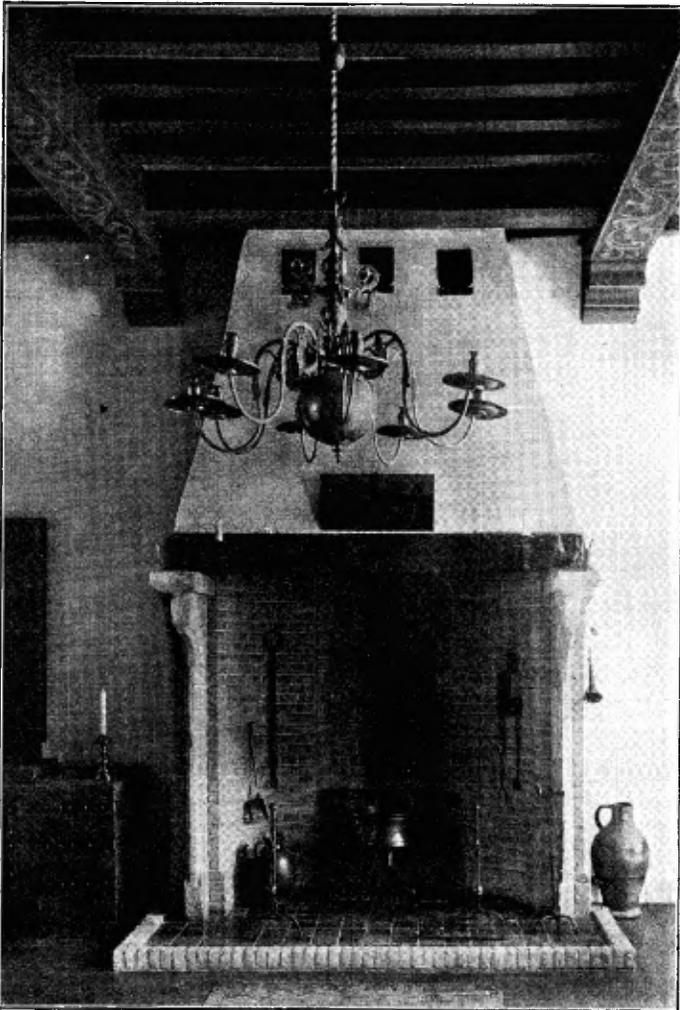
Paul Tetar van Elven is in 1823 geboren. Hij was leeraar in 't teekenen aan de Delftsche Academie, die later de Polytechnische School werd, nog later de Technische Hoogeschool. Naast zijn werk als leeraar schilderde hij en copieerde in 't buitenland.

Hij was zeer kunstzinnig en beschouwde het als een levensdoel den weinig kunstzinnigen tijd, waarin hij leefde, wat kunstzin bij te brengen.

Hij was een schilder van de Haagsche School, met velen van haar leden zeer bevriend, maar wel 't innigst met Backer Korff. De achterkamer op de bovenverdieping is dan ook „het Backer Korff interieur”.

Paul Tetar van Elven kan de laatste Nederlandsche Historieschilder genoemd worden. In de zijkamer hangt van zijn hand een doek van groote afmeting: de weduwe van Van Oldenbarneveldt en de vrouw van Reinier van Groeneveld met haar kind genade smeekend bij den Stadhouder. Het Huis bevat nog van Tetar's hand een groot en een klein portret van zijn eerste vrouw. Ze is jarenlang lijdend geweest en vroeg gestorven. Vooral het kleine portret boven is roerend van uitdrukking en deed me denken aan de Genestets: „Die ik het meest heb liefgehad”. Niet de kloeke, de gezonde, zooals ze beneden op het groote schoorsteenstuk is afgebeeld, maar de zieke: „Als 'k weenend aan haar sponde zat”. Paul Tetar heeft 't meest geschilderd vóór zijn Delftsche tijd, want daar kreeg hij 't al spoedig te druk met zijn lessenpraktijk en 't verzorgen van zijn zieke.

In een tweede huwelijk met een veel jongere vrouw heeft hij veel gereisd. Naar Italië, naar de Levant, naar Duitschland. Van overal bracht hij van allerlei mee om zijn huis



Schouw in het atelier.

te verfraaien. Ook verzamelde hij mooie oud-vaderlandse meubelen en tapijten.

In 1890 maakte hij het testament, dat de gemeente Delft tot eigenaar benoemde van het Huis Koornmarkt 67, en van de bekoorlijke inventaris. Doch zijn vrouw zou van alles het vruchtgebruik hebben tot het einde van haar dagen.

In 1894 noodzaakte zijn gezondheid hem, naar Scheveningen te verhuizen. Het huis werd ontruimd, verhuurd. Met den inventaris werd de Scheveningsche villa gemeubeld zoover die plaats bood — de rest werd opgeborgen.

In 1896 stierf Paul Tetar — zijn vrouw overleefde hem dertig jaren. Het was dus 1927 geworden, eer er aan den wensch van den erflater voldaan kon worden en het Huis aan de Koornmarkt ingericht kon worden tot wat het vroeger ongeveer geweest moet zijn.

Men denke niet licht over de groote zorgen, die het den curatoren van de Stichting gegeven moet hebben, na zoovele jaren, afgaande op mondelinge en schriftelijke herinneringen, dit geheel tot stand te brengen. Deze wist dit, die wist dat, de concierge, uit een familie, die de Tetars al die jaren had meegemaakt, wist nog véél — en zoo ontstond dit innige geheel. Nu al is 't bekoorlijk en merkwaardig, sprekend van tijden, die veel verder van ons af schijnen te liggen dan die luttele tientallen jaren, die de jaartallen ons doen uitrekenen. Maar over vijftig jaar zal Delft aan dit museum een zeer groote cultuurhistorische merkwaardigheid hebben. Als de nivelleering, de nieuwe zakelijkheid steeds verder om zich heen heeft gegrepen. Dan zullen velen komen om het Huis Tetar van Elven „te doen”. En er zal er misschien hier en daar een tusschen zijn, bij wie het hart niet heelemaal een spier is geworden, de geest niet louter zooveel gram van dit of dat. Die enkeling zal het dan te kwaad krijgen en aan de vroegere tijden terugdenken als aan een Verloren Tooverland....

Toen kwam mijn rondgang door het huis, onder leiding eerst van den curator, toen van den concierge.

De benedenvoorkamer heeft een geschilderd plafond, van de hand van Prof. Gips, uit 1882. De suite heeft Smyrna tapijten, velours d'Utrecht behang, een muurkastje vol familie-rose, antieke meubelen, een vitrine met antieke sieraden, waarin ons treft de groote camee, die prijkt op de japon van de eerste huisvrouw, op het groote portret als schoorsteenstuk. Natuurlijk is er wel een gildenmeesterstuk en een wortelnotenhouten kabinet. De twee-en-twintig meter van de knus gemeubelde gang voeren naar een kleinen tuin, die door zijn hoogen, ouden achtermuur zoo'n belangwekkend cachet heeft, dat ik best begrijpen kan „dat de Engelschen en de Amerikanen hier dadelijk met hun neuzen tegen de ruiten hangen”, zooals de concierge me vertelde. Een zeer breede eiken trap voert naar de eerste verdieping. De trap komt uit op een portaal als uit een interieur van Pieter de Hoogh. Zware eiken zoldering, zware eiken deuren, een zeer oude kist, beschilderde ramen. Een der eiken deuren geeft toegang tot de achterkamer, tot het innig-lieve Backer Korff - interieur.

O, hier kan ik niet weggomen. Hier wil ik gaan zitten en mijn naaiwerk afdoen aan de prachtige en uitvoerig voorziene Japansche naaitafel. Zoo'n tafel als een zeevarend oom voor je grootmoeder mee heeft gebracht. De twee groote beschilderd porcelein petroleumlampen op de hoeken van de schoorsteen zijn eigenlijk leelijk —



maar zoo knus! Nu hier blijven — straks de zware gordijnen sluiten — de lampen opsteken. Wat snoepen uit de kastanjevazen. Een echt Backer Korff-je hangt er: de Romance. Eén der drie oude dametjes speelt piano, de beide andere luisteren. Twee Backer Korff-sche staatsie-gewaden, wonderlijk goed bewaard, liggen ieder over

een stoel. Wat een allerliefste maskerade zou 't wezen, een passend figuurtje en gezichtje uit te zoeken, het te bekleeden met deze zwaar zijden pracht en 't te laten vertoeven in deze achterkamer. ☒

Vóór liggen het atelier en de studeerkamer van Paul Tetar van Elven naast elkaar. Op de zware eiken tafel van het atelier liggen oude folianten naast nieuwe albums, vol reeds met de namen der bezoekers, uit alle oorden van de wereld, uit ons eigen lieve land, uit Delft zelf toch ook gelukkig. In de studeerkamer mag ik zoo-
waar aan de schrijftafel gaan zitten en er een artikel bestudeeren uit de Studentenalmanak van 1897, waarin A. L. H. Obreen zijn In Memoriam schreef over Paul Tetar van Elven: ☒

„Zijn gelaat droeg de weemoedige glimlach van den romantischen minnezanger temidden van de stroeve formule-gezichten der wiskunde- professoren.” ☒

Het hartelijk gestelde artikel deelt mee: „Paul Tetar van Elven is opgevoed gedurende de Juli-monarchie. Toen het Romantisme met vuur terrein veroverde op de Klassieken.” ☒

Meer nog dan de schilder, rees uit dat artikel voor me op de: Mensch. ☒

Een beminlijk mensch, die wist, dat zijn goede tijd niet duren zou. Niet voor hem, niet voor de wereld. Die daarom die arme wereld een herinnering wou laten aan beter tijden. Zóó staat daar het Huis Tetar van Elven. Het zal u goed zijn het als zoodanig te gaan bezoeken en er even te vertoeven. ☒

Toen Paul Tetar van Elven in 1890 zijn testament maakte, waren de tijden geheel anders dan in 1927, toen het ten uitvoer gelegd kon worden. De Stichting beschikt maar over een klein kapitaal-tot-instandhouding. Wie voelt voor de oude tijden en de oude dingen kon dat kleine kapitaal misschien wel eens aanvullen met een legaat. Ook zal de Stichting zich zeer verheugen in een mooi meubel, dat in particulier bezit misschien niet meer gewaardeerd wordt, doch hier het geheel nog weer kan volmaken, en in passende omgeving bewonderd kan worden door iedereen. ☒

Mode in mantels

DE REDINGOTE VIERT HOOGTIJ

DOOR MAR. DEN HERTOEG

MANTELS ZIJN EEN MOEILIJKE MAT-
terie. Ja, wie maar in den zak kan tasten, wie niet op een honderd gulden behoeft te zien, die heeft altijd de keus uit al het schoons en moois, dat de groote modehuizen plegen ten toon te stellen. . . . ☒

Zoo hoort men vaak redeneeren en zoo is het toch niet; waarlijk, goed gekleed gaan is niet alleen een kwestie van geld, maar vooral van smaak en overleg. Bij het tooneel is het een bekend verschijnsel, dat actrices en acteurs geneigd zijn naar het spelen van die stukken te verlangen, welke hun in den regel het slechtst liggen. Hoe vaak blijkt

dat niet bij jubilea, waarvoor, zooals bekend, de artisten veelal zelf hun stuk mogen kiezen? Zelfkennis schijnt toch wel heel moeilijk te zijn, want ook in de mode blijkt, dat vele vrouwen geen voorstelling hebben van wat haar zal kleeden, ja, er zijn er zelfs, die niet kunnen zien of iets haar *niet* staat; meestal zijn het zulke ongelukkigigen, die het in de duurte der kleeding gaan zoeken. ☒

Toch is het, ik herhaal het, werkelijk niet noodig, dat een jurk of mantel duur is, om goed te staan. Natuurlijk spreek ik hier niet over de groote toiletten, voor ceremonie of luisterrijk feest of over uitzonderlijke stoffen, die dan ook uitzonderlijk veel geld kosten, ik